

21.12.2021

Digirata-ohjausryhmän 1. kokous**Aika** 18.11.2021 klo 9-10:39**Paikka** Etäkokous, Teams**Osallistujat**

Sabina Lindström, osastopäällikkö, ylijohdaja, LVM, pj
Maija Ahokas, yksikön johtaja, hallitusneuvos, LVM, varapj
Katariina Säynäjärvi, hallitusneuvos, LVM, siht.
Janne Hauta, neuvotteleva virkamies, LVM, siht.
Suvi Kankare, erityisasiantuntija, LVM, siht.
Kati Jussila, budjettineuvos, VM
Tomi Hytönen, budjettineuvos, VM
Kaisa Sainio, päällikkö, Traficom
Kari Wihlman, pääjohtaja, Väylävirasto
Esa Sirkiä, toimialajohtaja, Väylävirasto
Olavi Keränen, Ecosystem Lead, Innovation Ecosystems, Platforms; Business Finland
Sanna Kaasalainen, professori, MML
Hannu Koivula, osastonjohtaja, professori MML
Pertti Saarela, Fintraffic Raide Oy
Tero Anttila, osastonjohtaja, HSL
Veli-Pekka Hakatie, toimitusjohtaja, Junakalusto Oy
Jani Luoma, kalustojohtaja, Junakalusto Oy
Juha Hakavuori, toimitusjohtaja, Fenniarail Oy
Hannu Lehikoinen, liikennepäällikkö, Fenniarail Oy
Ilkka Seppänen, toimitusjohtaja, Operail Finland Oy
Juha Kirjanen, suunnittelupäällikkö, Operail Finland Oy
Nina Mähönen, liikenne- ja turvallisuusjohtaja, VR
Ilkka Heiskanen, strategia- ja kehitysjohtaja, VR
Elina Ussa, toimitusjohtaja, FiCom
Helena Soimakallio, johtaja, kestävä kehitys; Teknologiateollisuus
Harri Koponen, hallituksen jäsen FISC / Kyberala
Yacine Zaitri, hallituksen jäsen FISC / Kyberala
Marko Forsblom, toiminnanjohtaja, ITS Finland
Jouni Lind, asiantuntija, Raidealan neuvottelukunnan pääsihteeri, Yhteinen Toimialaliitto

Asiantuntijat

Juha Lehtola, projektipäällikkö, Väylävirasto
Jari Pylvänäinen, hankejohtaja, Fintraffic Raide

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen, ja 5.11. toimitettu asialista (liite 1) hyväksyttiin sellaisenaan.

2. Digirata-ohjausryhmän jäsenten esittäytyminen

Käytiin esittäytymiskierros.

3. Ohjausryhmän toiminnan tarkoitus, tavoite ja kokouskäytännöt

Puheenjohtaja alusti keskustelun Digiradan tehtävistä ja tavoitteista asettamispäätöksen pohjalta:

Ohjausryhmän tavoitteena on nimensä mukaisesti ohjata Digirata-hankkeena tapahtuvan eurooppalaisen rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (European Rail Traffic Management System, ERTMS) kansallisen täytäntöönpanon valmistelua asettamispäätöksessä mainitun toimikauden ajan eli vuoden 2027 loppuun. Tuo ajanjakso käsittää hankkeen kehitys- ja verifiointivaiheen eli vaiheen, jossa kehitetään ja testataan teknologioita. Saatua tietoa hyödynnetään hankkeen seuraavassa vaiheessa (ERTMS-täytäntöönpano eli roll out vuoden 2040 loppuun mennessä).

Kehitys- ja verifiointivaiheessa tavoitteena on saada riittävästi tietoa, jotta voidaan tehdä päätös kansallisesta ERTMS-toteutusratkaisusta eli tehdä päätös siitä, miten ja millainen ERTMS-toteutus Suomeen rakennetaan. Puheenjohtaja painotti, että kyseessä ei ole perinteinen infrahanke, vaan Digirataan liittyy laajasti mahdollisuuksia myös televiestinnän ja muiden teknologioiden alalla.

Ohjausryhmän tehtävänä on myös edistää ja ylläpitää laajaa keskinäistä tiedonvaihtoa Digirata-hankkeeseen liittyvissä asioissa. Ohjausryhmä varmistaa, että hankkeessa huomioidaan kyberturvallisuus ja muut kehityksen avaintekijät.

Ohjausryhmä osallistuu tarvittaessa hankkeen viestintään. Aikaisemmassa Digirata-ohjausryhmässä on jäsenorganisaatioiden viestintäosastojen kanssa sovittu koordinoitua viestinnästä

Ohjausryhmän laaja osallistujajoukko mahdollistaa laaja-alaisen strategisen keskustelun, jolla varmistetaan Digirata-hankkeen potentiaalın mahdollisimman tarkoituksenmukainen ja ennakkoluuloton hyödyntäminen. Toiveena on, että kukin ohjausryhmän jäsen tarkastelisi hanketta oman asiantuntemuksensa näkökulmasta ja pyrkisi osaltaan edistämään, että hankkeessa huomioidaan kyberturvallisuus, automaatio, tiedon hyödyntäminen, ekosysteemiajattelu sekä viestintäteknologian kehitys.

Puheenjohtaja muistutti, että Digiradan edistyminen on kiinteästi yhteydessä EU:n rautatieliikenteen sääntelyn uudistamisen kanssa. Tavoitteena on, että EU:hun luodaan toimintaympäristö, jossa sääntely ei rajoita jäsenvaltioiden innovatiivisia ratkaisuja ja kehittämishankkeita rautatieliikenteen automaation ja tiedon hyödyntämisen edistämiseksi. Digiradan kehitys- ja verifiointivaiheella pyritään löytämään ratkaisuja, joilla voidaan tätä teknologianeutraalia regulaatiota edistää. Puheenjohtaja korosti, että hanke kiinnostaa sekä EU:n ylintä virkamiesjohtoa että kansallisia päättäjiä.

Puheenjohtaja varmisti, että kaikille ohjausryhmän jäsenille sopii, että kokouksista tehdään pöytäkirja ja että se julkaistaan valtioneuvoston Hankkeet-sivustolla (<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM004:00/2021>).

4. Digirata-hankkeen esittely ja tilannekatsaus

Projektipäällikkö Juha Lehtola ja hankejohtaja Jari Pylvänäinen esittelivät hankkeen, sen tämänhetkisen tilanteen sekä tulevaisuuden suunnitelmat (Liite 2).

Traficom toi esille, että se on käynnistämässä sisäisen projektin, jonka tarkoituksena on vahvistaa ja varmistaa Traficomien osuuden sujuvuus Digiradan tässä vaiheessa.

Keskusteltiin kyberturvallisuuden merkityksestä Digirata-hankkeen kannalta. Tällä hetkellä rautatieliikenteen viestintä on radioverkkopohjaista, ja Digiradan tulevissa ratkaisuihin kyberturvallisuuden merkitys kasvaa huomattavasti. EU-sääntelyssä tullaan ottamaan huomioon kyberturvallisuus ns. kehityksen avaintekijöissä eli *Game Changereissä*. Myös Traficom panostaa Digiradan kyberturvallisuuskehitykseen.

Ohjausryhmässä ehdotettiin ja kannatettiin valkokaulushakkereiden käyttöä rautatieliikenteen kyberturvallisuuden varmistamisessa. Lisäksi nostettiin esille se, että kyberturvallisuuden varmistaminen on huomioitava Digiradan budjetoinnissa.

Keskusteltiin kaupallisen pilottiradan sijainnista ja siitä, miksi valinta kohdistui Tampere-Pori/Rauma-rataosuudelle sekä siitä, miten mahdolliset sijainnista johtuvat ylimääräiset kulut esimerkiksi kaluston osalta katetaan. Väyläviraston edustajat taustoittivat Digiradan suhdetta valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan (Liikenne12) ja siinä tehtyihin linjauksiin pilottiradan sijainnista.

Nostettiin esille rata-alueiden 5G-verkon rakentaminen, kuituverkon merkitys ja tukiasemien rakentamisen haasteet rata-alueelle. Keskusteltiin myös siitä, miten Digiradassa huomioidaan matkustajien datankäyttötarpeisiin junassa. Erityisesti painotettiin junakuuluvuuden parantamista koskevan selvityshankkeen yhteyttä Digirata-hankkeeseen. Todettiin, että Digirata-hankkeessa keskitytään ensisijaisesti liikenteen ohjaukseen ja kulunvalvontaan tarvittavaa tiedonsiirtoon, ja luonnollisesti mahdolliset synergiaedut mm. matkustajatarpeiden osalta tullaan hyödyntämään. Junakuuluvuuden rahoittamisen selvitystyötä jatketaan.

Esiin nostettiin myös vaihtotyön merkitys Digiradassa. Kerrottiin, että se on huomioitu hankkeessa erillisellä pilotilla.

5. Muut asiat

Ei muita asioita.

6. Kokouksen päättäminen

Sovittiin, että sihteeristö ilmoittaa seuraavan kokouksen ajankohdan samalla, kun tämän kokouksen pöytäkirjaluonnos toimitetaan ohjausryhmälle kommentoitavaksi.

Puheenjohtaja päätti kokouksen 10.39.

Liite: 1. Asialistaehdotus 2. Lehtola/Pylvänäinen: Projektin esittelykalvot